

СУБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ УКРАЇНИ

PUBLIC ADMINISTRATION ENTITIES THAT PROVIDE PUBLIC ADMINISTRATION OF THE NATURAL GAS MARKET OF UKRAINE

Сердюк Є.В., к.ю.н.,

доцент кафедри галузевого права та загально-правових дисциплін,

Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

ORCID ID: 0000-0002-5467-7207

Іванищук А.А., д.ю.н., професор,
директор,

Науково-дослідний інститут морського і космічного права

ORCID ID: 0000-0001-9664-3120

Підберезних І.Є., д.ю.н., професор,

професор кафедри історії факультету політичних наук,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ORCID ID: 0000-0001-9906-4327

У статті проаналізовано систему суб'єктів публічної адміністрації, які забезпечують належне функціонування ринку природного газу України. Розкрито багатовимірне поняття «суб'єкт», що включає філософський, соціальний, мовознавчий і правовий зміст, із акцентом на його ролі як носія прав та обов'язків у правовідносинах. Підкреслюється, що правовий статус суб'єкта визначається через правоспособність, дієздатність і деліктоздатність, які забезпечують можливість участі в суспільних відносинах. Особливу увагу приділено адміністративним органам як ключовим елементам публічної влади, що реалізують виконавчі функції, ухвалюють нормативно-правові й адміністративні акти та забезпечують реалізацію публічного інтересу. Відповідно до чинного законодавства суб'єктами публічної адміністрації є органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інші уповноважені структури, їх посадові особи та органи, що виконують делеговані законом повноваження. Схарактеризовано функції суб'єктів публічного адміністрування, які включають управління, надання послуг, контроль, організацію інформаційного обміну та забезпечення ресурсів. Показано, що у сфері ринку природного газу вони реалізуються через діяльність регуляторних органів, центральних органів виконавчої влади, інспекційних структур, уряду та місцевих органів самоврядування. Зазначено, що регулятори виконують завдання з ліцензування, тарифоутворення, контролю, сертифікації операторів та врегулювання спорів. Водночас виявлено проблему недостатньої незалежності цих інституцій, що знижує ефективність їх функціонування. Наголошено на доцільності закріплення їх статусу на конституційному рівні та гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами. Центральний орган виконавчої влади у сфері енергетики здійснює стратегічне планування, контроль та ініціює програми диверсифікації постачання. Державна інспекція енергетичного нагляду реалізує функції перевірки технічного стану газової інфраструктури, видає висновки про відповідність суб'єктів вимогам експлуатації та сприяє цифровізації процесів контролю.

Ключові слова: адміністративні акти, адміністративне право, адміністративні послуги, держава, енергетична безпека, інспекція, компетенція, ліцензування, місцеве самоврядування, публічне адміністрування, регулювання, ринок природного газу, суб'єкт, судовий контроль, тарифоутворення, уряд, юридичні обов'язки.

The article analyzes the system of public administration entities that ensure the proper functioning of the natural gas market in Ukraine. The multidimensional concept of "subject" is revealed, which includes philosophical, social, linguistic, and legal aspects, with an emphasis on its role as a bearer of rights and obligations in legal relations. It is emphasized that the legal status of a subject is defined through legal capacity, active capacity, and tort capacity, which provide the possibility of participation in social relations. Special attention is paid to administrative bodies as key elements of public authority, which perform executive functions, adopt regulatory and administrative acts, and ensure the realization of the public interest. According to current legislation, the subjects of public administration are executive authorities, local self-government bodies, other authorized structures, their officials, and bodies that perform delegated powers under the law. The functions of public administration entities are characterized, including management, service provision, control, organization of information exchange, and resource provision. It is shown that in the natural gas market they are implemented through the activities of regulatory authorities, central executive bodies, inspection structures, the government, and local self-government bodies. It is noted that regulators perform tasks of licensing, tariff formation, control, operator certification, and dispute resolution. At the same time, the problem of insufficient independence of these institutions is identified, which reduces the effectiveness of their functioning. The necessity of consolidating their status at the constitutional level and harmonizing national legislation with European standards is emphasized. The central executive body in the energy sector carries out strategic planning, control, and initiates programs for supply diversification. The State Energy Supervision Inspectorate performs the functions of checking the technical condition of gas infrastructure, issuing compliance conclusions for business entities, and promoting the digitalization of control processes.

Key words: administrative acts, administrative law, administrative services, competence, digitalization, energy security, government, inspection, legal obligations, licensing, local self-government, public administration, regulation, natural gas market, subject, tariff formation, the state, judicial control.

Вступ. У сучасному правовому та науковому дискурсі поняття «суб'єкт» посідає особливе місце, адже охоплює не лише філософський чи соціальний вимір, а й безпосередньо визначає роль особи чи організації у правовідносинах. Як універсальна категорія суб'єкт відображає активну позицію індивіда або колективу

в суспільних процесах, підкреслюючи здатність до участі у пізнанні, діяльності та регулюванні суспільних зв'язків. У праві це поняття конкретизується через правоспособність, дієздатність і деліктоздатність, що формують основу правового статусу. Такий підхід дозволяє розглядати суб'єкта не лише як теоретичну конструк-

цію, а як практичного учасника суспільних і правових відносин.

У сфері адміністративного права суб'єкти публічної адміністрації мають ключове значення, адже саме вони забезпечують реалізацію виконавчих функцій держави. Вони ухвалюють адміністративні акти, здійснюють контроль, надають послуги та забезпечують публічний інтерес. Ці органи діють у межах Конституції та законів, використовуючи інструменти публічного адміністрування для врегулювання суспільних відносин. Їхня діяльність спрямована на забезпечення балансу між владними повноваженнями та правами громадян, що створює умови для законності й прозорості у сфері управління.

Особливої уваги потребує розгляд системи суб'єктів публічної адміністрації, які функціонують у межах ринку природного газу. Ця сфера відзначається високою соціальною значущістю, оскільки безпосередньо пов'язана з енергетичною безпекою держави та рівнем добробуту населення. Суб'єкти ринку – від регуляторних органів і уряду до місцевого самоврядування – здійснюють широкий спектр повноважень, що охоплюють ліцензування, тарифоутворення, контроль, моніторинг та стратегічне планування. Завдяки їхній діяльності формується комплексна система публічного адміністрування у сфері енергетики.

Проблематика дослідження полягає у виявленні дисбалансу між значним обсягом владних повноважень суб'єктів публічної адміністрації та недостатнім рівнем їхньої незалежності й підзвітності. Частина органів стикається з політичним впливом, що ускладнює їх ефективну роботу. Водночас відсутність достатніх гарантій автономії знижує стабільність і прозорість ухвалюваних рішень. Це створює ризики для належного функціонування ринку природного газу, зменшує довіру з боку суспільства та бізнесу й перешкоджає гармонізації з європейськими стандартами.

Актуальність теми визначається потребою поглибленого дослідження системи суб'єктів публічної адміністрації, які забезпечують функціонування ринку природного газу в Україні. В умовах енергетичної кризи та процесів європейської інтеграції особливого значення набуває вдосконалення правового статусу цих суб'єктів, посилення їхньої незалежності та узгодження діяльності з міжнародними стандартами. Аналіз їхніх функцій та компетенцій дозволяє не лише оцінити сучасний стан управління у сфері енергетики, а й запропонувати шляхи підвищення його ефективності. Це робить нашу роботу важливою для розвитку національної системи публічного адміністрування та зміцнення енергетичної безпеки України.

Огляд останніх досліджень. До проблематики інструментів публічного адміністрування в Україні звертали свою увагу вчені в галузі адміністративного права Л. Авраменко, І. Андрушків, А. Берлач, В. Бевзенко, Н. Добрянська, П. Діхтєвський, В. Галунько, О. Гулак, М. Жуков, О. Жукова, Ю. Кіцул, О. Копиленко, М. Копиленко, Т. Кравцова, М. Лимар, А. Ліжєвський, Р. Лиса, А. Ломакіна, О. Махмурова-Дишлюк, Р. Мельник, О. Мілієнко, В. Оксін, О. Петриченко, Н. Петрова, О. Петришин, Л. Радченко, Ю. Ромашов, О. Сергійчук, О. Скакун, М. Цвік, О. Фелик, А. Хрідочкін, Ю. Шемшученко та ін. Проте комплексного аналізу розглядуваної нами проблематики в умовах сьогодення вони не здійснювали, а зосредили свої наукові зусилля на найбільш загальних чи спеціальних наукових питаннях.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу теорії права, адміністративного права та чинного законодавства виявити й узагальнити суб'єкти публічної адміністрації, які забезпечують публічне адміністрування ринку природного газу в Україні.

Виклад основних положень. Згідно з тлумачним словником української мови поняття «суб'єкт» визнача-

ється як істота або особа, здатна до пізнання, цілеспрямованої діяльності й участі в суспільних відносинах. Воно охоплює як філософський зміст (носії свідомої діяльності та пізнання), так і правовий (особа чи організація як носій прав і обов'язків), соціальний (учасник певного процесу чи акту), а також мовознавчий (граматичний підмет) та логічний (предмет судження) аспекти. Це універсальна категорія, що підкреслює активну роль індивіда або колективу в різних сферах буття, науки й права, відмежовуючи його від об'єкта, на який спрямована дія [1].

У теорії права суб'єкти правовідносин визначаються як учасники правової взаємодії, яким належать суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Вони поділяються на індивідуальних та колективних, включаючи фізичних і юридичних осіб, а також державу й інші публічні утворення. У сфері приватного права суб'єктами постають фізичні особи, громадяни, іноземці й особи без громадянства, тоді як у публічному праві ними є органи державної влади, місцевого самоврядування та посадові особи. Специфічними суб'єктами можуть бути держава, Автономна Республіка Крим і територіальні громади, які беруть участь у міжнародних, публічних та приватних відносинах. Правосуб'єктність визначається через правосвідомість, дієздатність і деліктоздатність, що формують основу правового статусу особи. Правосвідомість означає здатність мати права й обов'язки від моменту народження до смерті, дієздатність – можливість їх реалізовувати власними діями, а деліктоздатність – здатність нести відповідальність за правопорушення. Обсяг дієздатності залежить від віку, психічного стану та законодавчих обмежень, зокрема існують повна, часткова й обмежена дієздатність. Правовий статус охоплює сукупність суб'єктивних прав, обов'язків і законних інтересів та поділяється на загальний, спеціальний і індивідуальний [2, с. 234–236].

В адміністративному праві адміністративний орган є ключовим елементом публічної влади, що діє на професійній основі та реалізує виконавчі функції в межах Конституції й законів України. Його сутність полягає в забезпеченні публічного інтересу через ухвалення підзаконних нормативно-правових і адміністративних актів та застосування інструментів публічного адміністрування. Відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» адміністративним органом визнаються органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, а також інші суб'єкти, уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації. У демократичних державах контроль за діяльністю адміністративних органів здійснюється через вибори, незалежні медіа та громадський тиск, що мають запобігати зловживанням владою. Прикладами таких органів є виконавчі органи рад, військові адміністрації населених пунктів, а також громадські ради при органах виконавчої влади, які виконують дорадчі функції. До адміністративних органів можуть дорівнюватися й приватні суб'єкти, що виконують делеговані законом повноваження, як-от акредитовані компанії з проведення обов'язкового технічного контролю транспортних засобів. Їхня діяльність завжди обмежена рамками закону та спрямована на захист і реалізацію публічного інтересу [3, с. 34–37].

Суб'єктами публічної адміністрації відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» є органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи й інші суб'єкти, які уповноважені законом здійснювати функції публічної адміністрації. Вони розглядають і вирішують адміністративні справи через ухвалення адміністративних актів, забезпечуючи реалізацію прав, свобод чи законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Діяльність цих суб'єктів спрямована на надання адміністративних послуг, здійснення інспек-

ційної та контрольної діяльності, а також вирішення справ за заявами осіб або за власною ініціативою. Вони зобов'язані діяти виключно на підставі, у межах повноважень й у спосіб, визначений Конституцією та законами України, дотримуючись принципів адміністративної процедури. До їхньої діяльності висуваються вимоги безсторонності, добросовісності, розсудливості, пропорційності, відкритості й ефективності. Суб'єкти публічної адміністрації мають забезпечувати право особи на участь в адміністративному провадженні, а також гарантувати ефективні засоби правового захисту. Їхня компетенція визначається законом, і суперечки щодо неї можуть вирішуватися у порядку погодження або в судовому порядку. Усі рішення та дії таких суб'єктів мають здійснюватися відповідно до верховенства права, визнаючи права і свободи людини найвищою цінністю [4].

Наукова доктрина, представлена Ю. Кіцул та Р. Лисою, визначає функції органів публічного адміністрування як напрямки їхньої діяльності, у яких відображається цільове призначення виконавчої влади. Учені наголошують, що ці функції тісно пов'язані з обсягом і змістом публічно-владних повноважень і реалізуються в узаємодії із суб'єктами громадянського суспільства. Така діяльність включає управління, надання адміністративних послуг, здійснення контролю, організацію інформаційного обміну й використання мобілізаційних ресурсів. Розкриття змісту функцій подається крізь призму філософських, правових та організаційних підходів. Також здійснюється їх систематизація, де виокремлюються ексклюзивні (управлінські, контрольні, правоохоронні) та уніфіковані (нормотворчі, інформаційні, правозастосовні) функції [5].

Суб'єктами публічної адміністрації на ринку природного газу відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» є насамперед Регулятор (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), який наділений широкою компетенцією у сфері ліцензування, тарифоутворення, моніторингу та сертифікації операторів. Його діяльність спрямована на забезпечення конкуренції, прозорості, пропорційності та недискримінації у відносинах між учасниками ринку. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, виконує функції стратегічного планування, розроблення правил і програм, моніторингу та координації заходів із безпеки постачання газу. До його повноважень віднесено затвердження правил про безпеку постачання, розроблення Національного плану дій, формування політики з нагляду (контролю) та реалізацію політики у сфері альтернативних видів палива. Окремим суб'єктом публічної адміністрації визначено орган, що реалізує державну політику у сфері державного енергетичного нагляду (контролю), який підзвітний Кабінету Міністрів України та забезпечує перевірку технічного стану газової інфраструктури. Суди також є важливими суб'єктами, адже при застосуванні норм Закону мають урахувати правозастосовну практику Європейського Союзу та Енергетичного Співтовариства. Важливим елементом є співвідношення повноважень усіх названих суб'єктів, що гарантує баланс між контролем, регулюванням та реалізацією політики [6].

У роботі О. Петриченко акцентовано увагу на адміністративно-правовому механізмі захисту прав споживачів на ринку природного газу України. Автор підкреслює, що чинна нормативно-правова база визначає об'єкт державного контролю як дії або бездіяльність суб'єктів господарювання, які постачають газ споживачам. Важливу роль у цьому контексті відіграє Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на яку покладуються повноваження адміністративного нагляду, урегулювання спорів та контролю за дотриманням законодавства. Уважається за необхідне

посилення ролі НКРЕКП як незалежного регулятора, розвиток співпраці з громадськими організаціями, удосконалення альтернативних способів вирішення спорів (зокрема медіації та арбітражу), а також підвищення рівня правової обізнаності споживачів, що має сприяти зміцненню їхніх гарантій у відносинах із постачальниками [7].

Разом із тим О. Петриченко та Н. Добрянською досліджено адміністративно-правовий статус НКРЕКП як ключового регулятора ринку природного газу України. Науковці розкривають зміст цього статусу як правового положення органу в системі публічно-управлінських відносин, звертаючи увагу на зміни, що настали після рішення Конституційного Суду України про неконституційність окремих положень Закону «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг». Визначено основні складові адміністративно-правового статусу НКРЕКП – правові підстави діяльності, повноваження, принципи, джерела фінансування та процедурні аспекти [8]. При цьому наголошено на проблемі недостатньої незалежності регулятора, що створює загрозу його ефективності. З метою вдосконалення пропонується закріпити статус НКРЕКП у Конституції, гармонізувати національне законодавство з європейськими стандартами незалежності енергетичних регуляторів та посилити гарантії фінансової й функціональної автономії органу, що забезпечить стабільність і прозорість регулювання ринку природного газу [9].

Офіційний вебпортал Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, визначає основні завдання цього органу як ключового регулятора ринку природного газу. НКРЕКП виконує функцію балансування інтересів споживачів, суб'єктів господарювання та держави, водночас забезпечуючи енергетичну безпеку і європейську інтеграцію. До важливих напрямків її діяльності належать нормативно-правове регулювання, ліцензування, тарифна політика та контроль. Комісія також відповідає за сертифікацію операторів, установлення стандартів обслуговування споживачів і вирішення суперечок між учасниками ринку. Значна увага приділяється регулюванню розподілу природного газу, контролю за якістю послуг і дотриманням ліцензійних умов. Також НКРЕКП здійснює моніторинг ринку, проводить аналітичні дослідження й розробляє нормативні акти з урахуванням європейських стандартів [10].

У системі публічного адміністрування ринку природного газу особливе місце посідає діяльність Кабінету Міністрів України. Зокрема постанова КМУ від 1 жовтня 2015 р. № 758 затвердила Порядок покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку, що гарантує стабільність постачання газу населенню, релігійним організаціям та установам соціальної сфери. Цей акт надає Уряду можливість реагувати на коливання ринку, впроваджуючи соціальні механізми захисту через регулювання ціни. Важливим інструментом є також постанова КМУ від 30 вересня 2015 р. № 2494, якою затверджено Кодекс газорозподільних систем [11].

Міністерство енергетики України є центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію державної політики в паливно-енергетичному комплексі, зокрема в сегменті ринку природного газу. Відповідно до затвердженого Положення Міненерго здійснює основні адміністративні функції, серед яких – нагляд, контроль, стратегічне планування та нормативно-правове регулювання. У сферу його повноважень входить розроблення правил безпеки постачання природного газу, визначення технічних вимог до газорозподільних систем і проведення моніторингу балансу попиту і пропозиції. Також до компетенції належить затвердження нормативів технологічних витрат й ініціювання державних програм, спрямованих на диверсифікацію джерел постачання.

Завдяки цим інструментам Міненерго виконує провідну роль у забезпеченні енергетичної безпеки держави. Його діяльність спрямована на підтримання стабільності постачання, підвищення прозорості й надійності функціонування ринку природного газу [12].

Державна інспекція енергетичного нагляду України виконує завдання державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства у сфері енергетики, зокрема й на ринку природного газу. Відповідно до чинних норм її повноваження охоплюють видання, відмову або анулювання висновків щодо відповідності суб'єктів господарювання вимогам безпечної експлуатації систем газопостачання, а також технічного обслуговування вентиляційних і димових каналів. Здійснюючи перевірки, моніторинг, аналіз звітності та експертизу засобів захисту інформації, інспекція гарантує не лише дотримання нормативних вимог, але й підвищення рівня прозорості та безпеки у сфері газопостачання. Окрім контрольних функцій Держенергонагляд бере участь у підготовці нормативних актів та організації методичного забезпечення реалізації державної політики у сфері енергетики. Інспекція долучається до практичного впровадження положень законів України «Про ринок природного газу», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», а також урядових постанов, що регламентують критерії ризиків і періодичність планових перевірок. Важливим напрямком її діяльності є цифровізація контролю через впровадження автоматизованих систем обліку технічного стану об'єктів газопостачання, що сприяє підвищенню відкритості й об'єктивності наглядових процесів [13; 14].

На рівні органів місцевого самоврядування прикладом ефективної роботи у сфері публічного адміністрування енергетики є діяльність Львівської міської ради, що реалізується через комунальне підприємство «Львівтеплоенерго». Серед ключових заходів виділяються програми з енергоефективності, зокрема модернізація тепломереж, впровадження автоматизованих систем обліку теплової енергії та природного газу. Такі кроки спрямовані на зменшення втрат ресурсів і забезпечення прозорого використання бюджетних коштів. Це не лише сприяє енергозбереженню, а й підсилює рівень підзвітності органів влади перед громадою. Подібна практика демонструє активну роль місцевого самоврядування в регіональному управлінні енергетичними ресурсами. Водночас вона підтверджує значення імплементації державної політики у сфері енергетичної безпеки через системний підхід до управління комунальними підприємствами [15].

Висновки. Отже, поняття «суб'єкт» у сучасному науковому та правовому розумінні є багатограним і відображає активну роль особи чи організації в суспільних відносинах. Воно поєднує філософське, соціальне, мовознавче та юридичне значення, підкреслюючи універсальність цього терміна. У правовій площині суб'єкт визначається як носій суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, який має здатність вступати у правовідносини. Основою його правового статусу є правоздатність, дієздатність і деліктоздатність, що визначають можливість особи щодо реалізації прав та обов'язків. Ці елементи варіюються залежно від віку, психічного стану й обмежень, установлених законом. Завдяки цьому забезпечується належне регулювання участі суб'єктів у суспільному й правовому житті.

В адміністративному праві важливу роль відіграють органи, які реалізують виконавчі функції та є ключовою ланкою в системі публічного адміністрування. Їхня діяльність базується на положеннях Конституції та законів, що визначають межі та способи виконання владних повноважень. Такі органи забезпечують публічний інтерес через ухвалення адміністративних актів, здійснення нагляду

та контрольних процедур, а також надання адміністративних послуг. Вони діють на професійній основі й мають обов'язок дотримуватися принципів законності та верховенства права. Також їхня діяльність має бути прозорою, підзвітною та відкритою для громадського контролю. Завдяки цьому запобігається концентрація влади та зловживання повноваженнями.

Суб'єкти публічної адміністрації реалізують свої повноваження у процесі розгляду адміністративних справ, ухвалення рішень, здійснення контролю та надання послуг. Їхня діяльність визначається законом і має відповідати принципам добросовісності, пропорційності, ефективності, відкритості та безсторонності. Усі дії цих суб'єктів спрямовані на забезпечення реалізації прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. При виникненні спорів щодо компетенції чи меж повноважень застосовуються погоджувальні механізми або судовий розгляд. Важливою гарантією є право осіб на участь у провадженні та доступ до ефективних засобів правового захисту. Це створює умови для довіри громадян до адміністративних процедур і підвищує якість публічних послуг. У результаті забезпечується баланс між владними повноваженнями і правами громадян.

У сфері енергетики та ринку природного газу ключову роль відіграють регулятори, на яких покладено завдання з ліцензування, тарифоутворення, контролю й урегулювання суперечок. Їхня діяльність забезпечує прозорість відносин між суб'єктами ринку та створює умови для конкуренції. Проте важливою проблемою залишається недостатній рівень незалежності цих органів, що знижує ефективність виконання функцій. Для вдосконалення системи управління пропонується закріпити статус регуляторів на рівні Конституції та гармонізувати національне законодавство з європейськими стандартами. Це дозволить забезпечити їх фінансову та функціональну автономію, зменшити політичний вплив і підвищить стабільність рішень. Зміцнення незалежності сприятиме підвищенню довіри з боку суспільства й бізнесу.

Важливу роль у публічному адмініструванні ринку природного газу відіграють уряд, центральні органи виконавчої влади та спеціалізовані інспекційні структури. Урядові рішення встановлюють спеціальні обов'язки для суб'єктів ринку та визначають правила функціонування газорозподільних систем. Центральні органи формують стратегії розвитку паливно-енергетичного комплексу, контролюють безпеку постачання й ініціюють програми диверсифікації джерел. Інспекційні установи здійснюють контрольні процедури, проводять перевірки та сприяють цифровізації наглядових процесів. Завдяки такій взаємодії формується комплексна система регулювання ринку природного газу. Це дозволяє підтримувати стабільність і надійність постачання, а також створює умови для інтеграції з європейськими стандартами.

Отже, система публічного адміністрування ринку природного газу є багаторівневою та поєднує діяльність національних і місцевих органів. На державному рівні регулятори, уряд і спеціалізовані інспекції формують та контролюють правила функціонування ринку, тоді як на місцевому рівні органи самоврядування реалізують програми з енергоефективності й управління ресурсами. Важливим аспектом є модернізація інфраструктури та впровадження автоматизованих систем обліку, що підвищує прозорість і підзвітність використання ресурсів. Така діяльність сприяє енергозбереженню, зменшенню витрат і формуванню довіри громади до влади. Водночас система орієнтується на інтеграцію до європейських енергетичних ринків і впровадження кращих міжнародних практик. Її ефективність полягає у збалансуванні інтересів держави, бізнесу та споживачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Суб'єкт / Словник української мови: в 11 томах. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=суб%27ект>
2. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с.
3. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галунька, В. Фелика. Вид. 5-те. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 700 с.
4. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17 лютого 2022 № 2073-IX. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2073-20>
5. Кіцул Ю. С., Лиса Р. О. Функції органів публічного адміністрування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 32. Т. 3. С. 33–36. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/4646>
6. Про ринок природного газу : Закон України від 09 квітня 2015 № 329-VIII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/329-19>
7. Петриченко О.П. Адміністративно-правовий механізм захисту прав споживачів на ринку природного газу в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. Т. 35 (74), № 6. С. 84–90. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/6_2024/12.pdf.
8. Добрянська Н. В., Петриченко О. П. Адміністративно-правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг як регулятора на ринку природного газу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2024. № 68. С. 25–30. URL: <https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc68/5.pdf>.
9. Петриченко О.П., Добрянська Н.В. Інституційна незалежність енергетичних регуляторів: потреба конституційного закріплення статусу НКРЕКП. *Енергетичне право та безпека*. 2023. № 2(8). С. 57–63. URL: <https://enslawjournal.org.ua/article/view/423857/418522>
10. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Основні завдання та функції. URL: <https://www.nerc.gov.ua/?id=6503>
11. Про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу: постанова Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2015 р. № 758 (у редакції станом на 01.04.2025). *Офіційний вісник України*. 2015. № 80. Ст. 2654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2015-p>
12. Про затвердження Положення про Міністерство енергетики України. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 р. № 507. *Офіційний вісник України*. 2020. № 55. Ст. 1754. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2020-p>
13. Положення про Державну інспекцію енергетичного нагляду України. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2018 р. № 77. *Офіційний вісник України*. 2018. № 18. Ст. 610. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2018-p>
14. Державна інспекція енергетичного нагляду України. *Офіційний вебсайт*: <https://sies.gov.ua>.
15. Програма модернізації системи теплопостачання м. Львова. *Львівська міська рада*. URL: <https://city-adm.lviv.ua/lmr/lmr/dep-zhkg/komunpidpr/lvivteploenergo>

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.08.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 25.09.2025
 Дата публікації: 26.09.2025